

A NAGY KALAND

IX.

A TYIAODUNGSÁNI KÖERDŐBEN

Amikor Pekingben a Kínai Tudományos Akadémián úttervetem ismerttettem és megemlítettem, hogy a Jünnan tartományban levő köerdőket is szeretném felkeresni, Csan elvtársnak felcsillant a szeme:

— Siling? Azt okvetlen meg kell néznie, Balaszi tundzse. Ilyen nincs több a világon...

Érthető, hogy amikor a jünnani Lunan városkába érkeztem, első kérdésem az volt a kis szálló szani nemzetiségű vezetőjéhez, Van Tin-szjue barátomhoz, hogy merre vannak azok a híres köerdők. Válasz helyett felvezetett egy öreg pagoda tornyába és kelet felé mutatott:

— Náli! (Ott.)

Lunan környékén a közel 2000 méter magas mészkőfennsíkot alacsony dombok borítják. A dombok közt medencék, vörös agyaggal borított teknőszerű völgyek húzódnak. A termékeny öntözött rizstáblákat karsztos kősvatag övezi. Zöldellő fákat csak a falvak közelében lehet látni, egyébként kopasz, sivár az egész táj...

Kelet felől azonban a dombokat itt is, ott is sötétebb foltok fedik. Fenyvesek — gondolná az ember. Szinte látni lehet a fenyők kiemelkedő csúcsait, jellegzetes, fűrészszerű koronáit...

Csak, ha közelebb érünk az „erdőhöz”, akkor látjuk, hogy ez az erdő nem él. A fák levelei nem rezdülnek, ágait nem mozgatja a szél.

Halott erdő. A fák — kőből vannak...

Hogy megértsék, kedves olvasóim, a köerdő miben-

létét, meg kell ismerkednünk egy szakkifejezéssel: a karrosodással.

A lejtős, kopár mészkőfennsíkra hulló csapadék a víz oldó hatása következtében barázdákat vág a kőzet felszínébe. A barázdák egyre mélyülnek, különösen kőzetrepedések, hasadékok mentén.

A kezdeti sekély barázdák kedvező éghajlati viszonyok és vastag rétegségű kőzet esetén mély, zegzugos hasadékrendszerre fejlődhetnek. Ezt a folyamatot nevezük karrosodásnak, a létrejött karsztos forma pedig a karr (karrmező, karrlejtő).

Különösen nagyméretű karrképződés folyt le a dél-kínai karsztplaton Jünnan tartomány keleti felében. A bővízü zaporok 20—30 méter mély árkokat véstek a vastag triász mészkőbe. Ezt a zegzugos sziklavilágot, mely hasonlít a sűrű trópusi őserdőkhöz, a nép „siling”-nek, azaz köerdőnek nevezte el (si = kő, ling = erdő).

A pagoda tornyából megállapítottam, hogy a legközelebbi köerdő kb. 8—10 km-re van Lunantól kelet felé. Az odavezető utat is nagyjából kifürkészttem. Mivel alig múlt el dél, elhatároztam, hogy még a mai napon teszek egy kirándulást ebbe a köerdőbe.

Egy kis falucskába értünk, Tyiaodungsán-ba. Itt szani nemzetiségű lakosság él. A szanik a ji nép egyik ágát képezik, miként a lolók is, amelyekről egy korábbi írásomban beszámoltam. Szorgalmas, becsületes nép. A múltban a kínai uralkodók elnyomták e kis néptörzseket, de azok mégis megőrizték szokásaikat, nyelvüket, sajátos ősi kultúrájukat, melyet most szabadon kivirágoztathatnak.

Az egyik házban kis bazárra bukkantunk. Különleges dolgot vettünk, „pícsit”. Ez hagymaformájú, kívül barna, belül fehér színű, lisztes, kesernyés ízű gyümölcs. Íze a keserű mandulára emlékeztet. Megtöltöttük zsebeinket, mondván, jó lesz uzsonnára — a köerdőben.

A kunyhók közül kiérve, a dombra kapaszkodtunk fel, majd újabb nagy kiterjedésű, lefolyástalan lapos völgyeket, ún. poljékat kereszteztünk. Még egy-két kilométer és előttünk az első „siling”...

Megkapó látványt nyújtanak ezek a karcsú, több emelet magas mészkősziklák! Találomra nekivágtunk egy kis sikátornak. Alig 1—2 méter széles volt az „utca”, kétoldalt vízmosta függőleges sziklafalak határolták. Az „utcát” nedves, ruhatépő bozót borította. 10—15 méter után utunk sziklafalban végződött. Zsákutca!

Balra a sziklafalban mély vízmosta bevágódást pillantottam meg. Sikertől átmásznunk és egy újabb kis folyosóba jutottunk. Ebből keskeny hasadék vezetett tovább. „Lapjával” beprésem magam és sikeresen át is jutottam a 10 m hosszú szűkületen. Egy olyan helyre kerültem, melyre a „kőfák” koronái szinte ráborulnak. Az aláhajló sziklafalak közt azonban olyan kürtöt fogtam ki, amelyen keresztül feljuthattam majdnem a „fák” koronájáig.

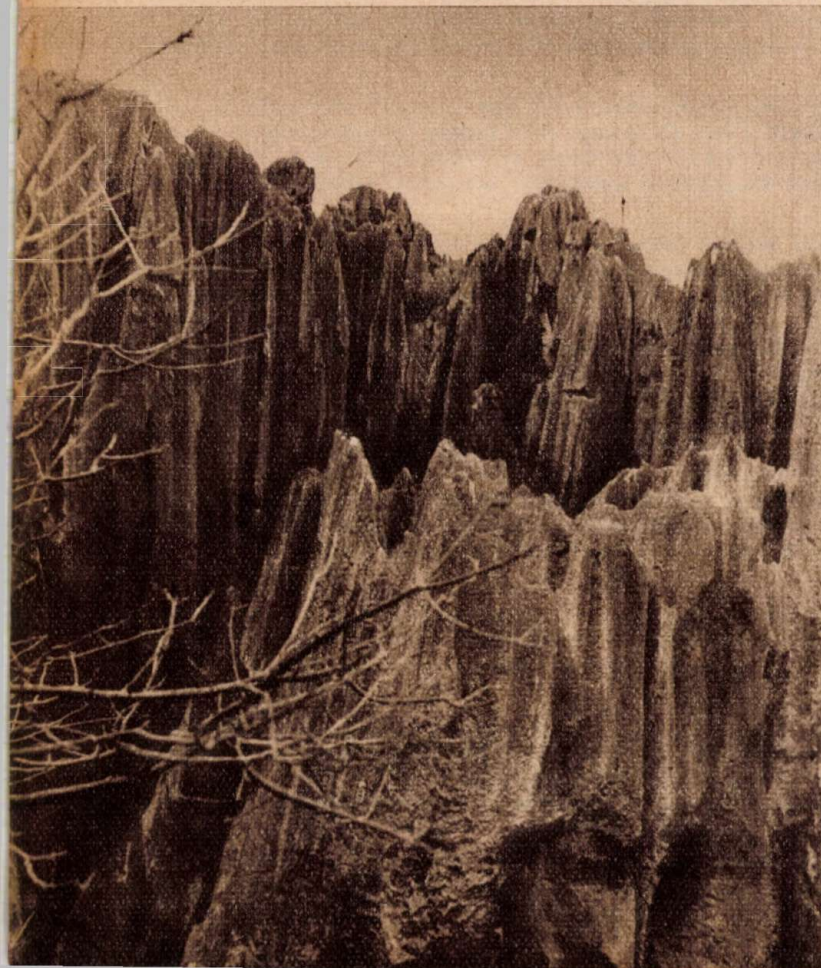
Ekkor vettem észre, hogy másodmagammal maradtam Li Tao-zsunnal. Kiáltozni kezdtem:

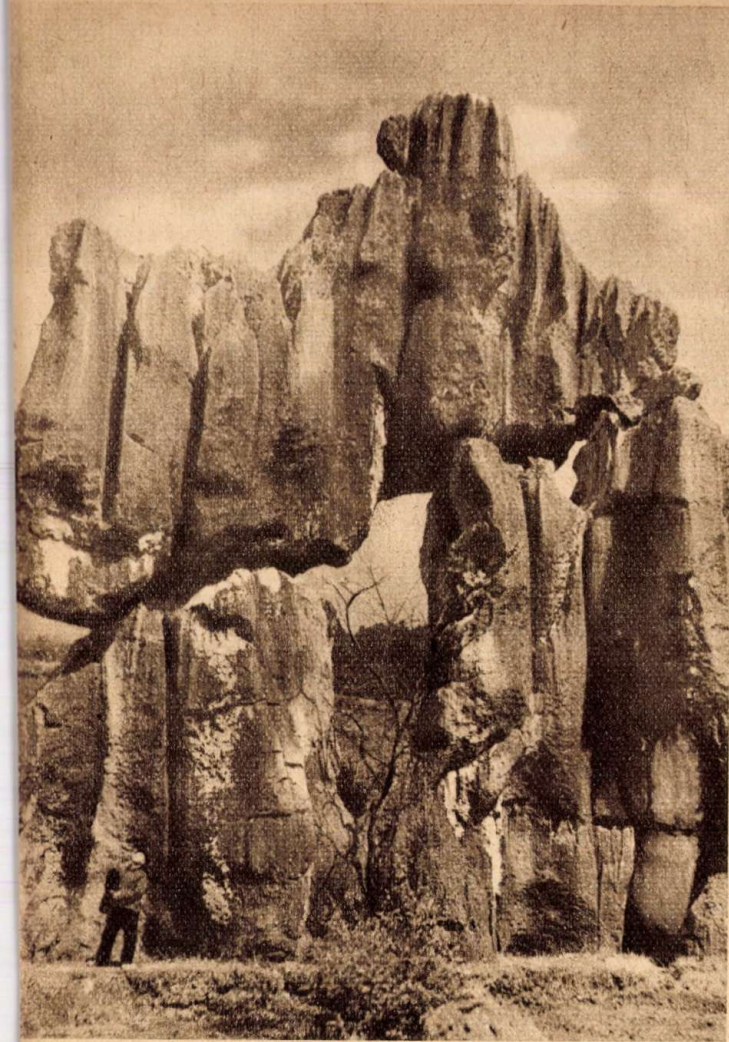
— Ján tundzse! Ján tundzse!

Semmi válasz. Mi történhetett az én kedves kínai barátommal?

Kénytelen voltam visszamászni. Az előbb említett szűk hasadékban találtam. Beszorult. Se előre, se hátra nem tudott továbbjutni. El kell ugyanis árulnom, hogy Jan barátom nem egészen fiatal ember már és testének átmerője deréktájon kissé nagyobb, mint az átlagos emberé.

Nagynehezen sikerült kivonszolnom póruljárt társamat a sziklák ölelő karjaiból, de további bolyongásra már nem bírtam rávenni. Kezébe nyomtam tartalék tájolómat és megmutattam az irányt, melyet követve elérheti az erdő szélét. Jőmagam viszont Li-tundzséval nekivágtam, hogy feljussak a fák koronájáig. Terpesztett másszással értük el egy meredek sziklatorony tetejét. Körülöttünk száz és száz éles sziklaperem emelkedett ki. A víz oldó hatására a kis gerincek, a sziklataréjok olyan

élesek voltak, mint a borotva. Nem mertem teljes test-súlyal rájuk állni, nehogy elvágják cipóm gumitalpát.

Ott, ahol a kőzetek egymástól élesen elválnak, fantasztikus formák állnak elő. Mintha óriási síveget nyomtak volna egy-egy kőfenyő tetejére. Elcsodálkozik az ember, amikor látja, hogy soktonnás sziklatömbök nyugszanak egy-egy karcú sziklaorom tetején...

A közlekedés rendkívül nehéz és veszélyes. A „fák” közötti ösvények 3—4 emeletnyi mélységben vannak, ezek fölött kell egyik fáról a másikra átkapaszkodni, majd a borotvaéleken lovaglóülésben tovább csúszni. De a zezugos alsó járatrendszeren sem könnyebb az út, sokszor kell le- s felmászni a szűrös bozóttal fedett sziklafalakon.

A nap már nyugodni készült, mikor sikerült a sziklák dzsungeléből kikeverednünk. De hol találjuk meg kunmingi barátunkat, Ján Cin-t?

Az egyik magányosan álló „kőfa” alatt bukkantam rá. Tépett ruhája csuromvizes volt, keze vérzett. Amikor ki-felé próbált mászni a kőlabirintusból, eltévedt. Egy helyen leesett a szikláról és parányi tóba pottyant, mely a köerdő legmélyebb pontján levő kis szabad térséget töltötte ki.

Mialatt vázlatokat készítettem a köerdő szelvényeiről, lelkesedve meséltem neki, hogy milyen csodálatos formákat hozott létre itt a platóra zuhogó bőséges csapadék. Ján tündzse csak szakadt ruháját és véres kezét nézegette, mondókám nem nagyon érdekelt, mert csendesen megjegyezte:

— Milyen kár, hogy ezeken a kőfákon nem fog a tűz! Mert búcsúzásul csak azt tudnám mondani: a tűz égesse ki tövestül ezt a silinget!...

Úgy látszik, rosszul agitáltam, avagy Kínában sem szereti mindenki a bozóttúrát?...

Bánatában néhány „picsit” kotort elő zsebéből, szájába dobálta, majd a telihold fényénél csendben elindultunk lunani szállásunk felé...

Balázs Dénes

HAJÓS FERENC

elvtárs elhunyt. Régi turistatársunkat, a párt, a szakszervezet hű katonáját 54 éves korában ragadta el a halál.

Zsenge gyermek volt még amikor a proletársors folytán tanonc lett az egyik vasgyárban. De ezzel egy időben az újpesti Munkásotthon állandó látogatója, ahol az ifjúmunkás és természetbarát szervezetben ismerkedik meg osztályának helyzetével és harci törekvéseivel.

Hű, megingathatatlan harcosa osztályának a két háború közötti időben. Aktív tevékenységet fejtett ki a pártban, szakszervezetben és a természetbarát-csoportban is.

A felszabadulás után valóra váltak álmai s még fokozottabban dolgozik a nép hatalmának kiépítésében. Fontos gazdasági és politikai funkciói mellett mindig szakított időt, hogy régi barátaival, elvtársaival túrázzon. Elmaradhatatlan volt a vöröskői, pilisnyergi ünnepekről, ahol mint munkásőr, géppisztollyal a vállán állt díszőrséget.

Hajós Ferencben, a munkásturista-mozgalom aktív harcosát vesztette el. Példamutató magatartása, a IV. kerületi tanács és a Hazafias Népfőnt szervezeteiben kifejtett értékes munkája eszményképet hagy maga után. Élete, tevékenysége követésre méltó.

Emlékét barátai, elvtársai és a természetbarát-mozgalom kegyelettel és híven megőrzi.

LENKÓ EDE EMLÉKÉRE

Egyszerű lelkes katonája volt a természetbarát-mozgalomnak. Szeretett hegyei között, a sikárosi erdészház mellett egy téli túrán lett hirtelen rosszul és bevégezte küzdelmes életét.

Már korábban is emlékoszlop hirdette volt barátainak, turistatársainak, egyesületének kegyeletét. Az idő, meg gyalázatos vandál kezek tönkretették az emlékoszlopot, melyet most a Vasas TE budapesti osztálya épített újjá.

A Sikáros már sok átvonuló vagy éppen ott táborozó turistacsoportot látott. De nyögte csendőrszakaszok terhét is, mert az urak világát „veszélyeztette” az emlékoszlop koszorúzása.

Az új emlékműnél most már főszolgabírák, csendőrök és tilos táblák nélkül emlékezhethetünk meg a munkásturista-mozgalom derék harcosáról, meríthetünk erőt küzdelméből további munkánkhoz.

Berda József :

SÍRVERS NAPFÉNYBEN

Hetvenhároméves korodban is vidám diák voltál s hogy nem élsz már (mint zord rémhírt) most nem tudom elhinni még; — ki vélem oly sokat csavarogtál-barangoltál; most aludj jól odalenn, hisz sírod felett tovább ragyog az ég!